

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **M. F.**, narozený X
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o **žalobě proti rozhodnutí** žalované ze dne 13. 11. 2020, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 13. 11. 2020, č. j. X, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) odeslanou dne 5. 12. 2020 domáhá zrušení shora označeného rozhodnutí žalované (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla jeho námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 30. 6. 2020, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná pro nesplnění podmínek podle § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 315/2019 Sb. (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) zamítla žádost žalobce ze dne 1. 6. 2020 o přiznání invalidního důchodu z důvodu, že žalobce nezískal potřebnou dobu pojištění, byť na základě závěrů posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Benešov (dále jen „OSSZ“) ze dne 5. 6. 2020 poklesla jeho pracovní schopnost o 70 %.
2. Žalobce namítal, že žalovaná jeho věc nesprávně právně posoudila, když dospěla k závěru, že mu nelze přiznat invalidní důchod (ani) podle § 38 písm. b) zákona o důchodovém

pojištění – podle názoru posudkové lékařky totiž úraz není jedinou příčinou finálního postižení žalobce, neboť již v minulosti bylo jeho pravé koleno postiženo. S tímto hodnocením však žalobce nesouhlasí a poukazuje na to, že si posudková lékařka v tvrzeních odporuje. Jestliže totiž na jedné straně uvádí, že byl žalobce po pracovní neschopnosti v roce 2018 zcela vyléčen (bez ortopedických obtíží), nemohla na straně druhé dojít k závěru, že úraz nebyl rozhodující pro vznik invalidity. Dále žalobce posudkové lékařce vytkl, že ačkoli nejprve uvedla, že není kompetentní k posouzení, zda se jednalo o pracovní úraz, dospěla k závěru, že se o pracovní úraz nejedná. Žalobce má nicméně za to, že se naopak o pracovní úraz jednalo. To odvozuje z toho, že byl úraz zaznamenán v knize úrazů u jeho zaměstnavatele a že mu zaměstnavatel hradil bolestné i náhradu mzdy po dobu pracovní neschopnosti – nešlo-li by o pracovní úraz, zaměstnavatel by tato plnění neposkytoval; nadto Generali Česká pojišťovna uhradila žalobci náhradu za ztrátu na výdělků za období květen až prosinec 2019. Posudkové hodnocení proto žalobce pokládá za řádně neodůvodněné v rozporu s § 16a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 255/2020 Sb. (dále jen „organizační zákon“).

3. Žalobce rozvedl, že úraz ze dne 7. 3. 2019 spočíval v pádu kotouče o váze 80 kg, přičemž lékařské zprávy neuvádí vliv dřívějšího postižení. Zdůraznil, že jeho pracovní schopnost byla do té doby stoprocentní, mohl vykonávat své zaměstnání (od 4. 10. 2018, na plný úvazek od 1. 1. 2019), ve kterém denně manipuloval s předměty o váze 80 kg. Kdyby bylo jeho zdraví (již tehdy) nalomené, ani krátkodobě by ho vykonávat nemohl. Žalobce podstoupil vstupní lékařskou prohlídku, při níž byla konstatována jeho schopnost vykonávat dané zaměstnání. Úraz proto měl zásadní, podstatný a nezpochybnitelný vliv na jeho pracovní schopnost – pokud by k němu nedošlo, vykonával by i nadále své zaměstnání. Podle žalobce je tak dána příčinná souvislost mezi pracovním úrazem a vznikem invalidity – jinými slovy pracovní úraz tedy byl zásadní a podstatnou příčinou vzniku invalidity (k tomu citoval z rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 6. 1961, sp. zn. 4 Co 172/61). Žalobce ostatně nepopírá, že měl před úrazem zdravotní obtíže, avšak ty byly zcela vyléčeny, a nebyly proto rozhodující příčinou míry poklesu jeho pracovní schopnosti – naopak byly irelevantní. Ačkoli se žalobce takto vyjádřil již v podání ze dne 4. 11. 2020, žalovaná na jeho argumentaci v napadeném rozhodnutí nereagovala. Tím žalovaná porušila § 88 odst. 8 organizačního zákona ve spojení s § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 12/2020 Sb. (dále jen „správní řád“).
4. Žalovaná ve vyjádření k žalobě konstatovala, že je žalobce sice invalidní pro invaliditu třetího stupně, neboť jeho pracovní schopnost poklesla o 70 %, nicméně nesplňuje zákonnou podmínku potřebné doby pojištění pro přiznání invalidního důchodu. Žalované proto nezbylo než námitky žalobce zamítnout. Napadené rozhodnutí opřela o posudek o invaliditě ze dne 29. 9. 2020 ve znění opravy ze dne 19. 10. 2020, který potvrdil předchozí závěr, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce je postižení podle položky 8c (Endoprotézy na dolních končetinách, endoprotézy kyčelního, kolenního, hlezenního kloubu – těžké poruchy) oddílu B (Postižení končetin) kapitoly XV (Funkční poruchy, postižení po úrazech, operacích) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Jelikož podle žalované žalobce nesouhlasí s medicínským posouzením jeho zdravotního stavu, navrhlá provést důkaz posudkem posudkové komise

Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) ve smyslu § 4 odst. 2 organizačního zákona. V návaznosti na dokazování pak ponechala rozhodnutí ve věci na úvaze soudu.

5. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a že splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Poté, co soud též ověřil, že je věcně i místně příslušným soudem a že napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., přezkoumal napadené rozhodnutí v žalobou vymezeném rozsahu, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Soud rozhodl ve věci v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání, neboť oba účastníci řízení s tímto postupem souhlasili. Dospěl přitom k závěru, že žaloba je důvodná.
6. Soud nepovažoval za potřebné nařídit jednání za účelem dokazování, neboť seznámení se s obsahem správního spisu nepředstavuje dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu provádění dokazování. Součástí správního spisu přitom jsou i některé z listin, které žalobce navrhl k důkazu (napadené rozhodnutí, záznam z knihy úrazů). Provedení důkazu zbývajících listinami (pracovní smlouva ze dne 4. 10. 2018 a její dodatek ze dne 31. 12. 2018, sdělení pojišťovny) pokládal soud za nadbytečné, neboť jednak mezi účastníky řízení není sporné, že byl žalobce v době úrazu zaměstnán (a u kterého zaměstnavatele), že byl poté v pracovní neschopnosti a že mu bylo v souvislosti s úrazem vyplaceno pojistné plnění, jednak i tyto skutečnosti vyplývají z jiných listin založených ve správním spisu. K návrhu žalované pak soud uvádí, že ve věci neprováděl ani dokazování posudkem posudkové komise MPSV v Praze, neboť zjistil, že i při akceptaci skutkových závěrů posudkových lékařů neobstojí právní posouzení žalované, resp. že eventuální implicitní právní závěr (fakticky též převzatý od posudkových lékařů) je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Pro rozhodnutí soudu tedy byl postačující obsah správního spisu.
7. Soud ze správního spisu zjistil, že dne 7. 3. 2019 byl se žalobcem jakožto zaměstnancem na pozici skladník u obchodní společnosti E. C., spol. s r. o., (dále jen „zaměstnavatel“) sepsán v knize úrazů záznam o jeho úrazu. K úrazu – pohmoždění pravého kolene – došlo v centrálním skladu zaměstnavatele, které bylo pravidelným pracovištěm žalobce, a to tak, že „*při manipulaci s kotoučem z VRZ vypadl brzdový kotouč a narazil mu do pravého kolene*“. Za zdroj úrazu tak byl označen brzdový kotouč, k jehož pádu mělo dojít v důsledku únavy či nepozornosti žalobce při práci (před úrazem žalobce odpracoval osm hodin). Žalobce byl ošetřen u lékaře, ode dne 8. 3. 2019 byl shledán práceneschopným; jeho pracovní poměr u zaměstnavatele pak skončil dne 30. 4. 2019 uplynutím sjednané doby. Dne 11. 4. 2019 zaměstnavatel nahlásil popsany (pracovní) úraz žalobce (jako poškozeného) coby pojistnou událost pojišťovně Česká pojišťovna, a.s. [podle sdělení této pojišťovny ze dne 20. 11. 2019 byly žalobci vyplaceny zálohy na pojistné plnění].
8. Dne 1. 6. 2020 byla se žalobcem na OSSZ sepsána žádost o přiznání invalidního důchodu ode dne skončení výplaty nemocenských dávek. Posudková lékařka OSSZ v posudku ze dne 5. 6. 2020 na základě zdravotnické dokumentace ošetřující lékařky a lékařských zpráv ortopedů z let 2019 až 2020 dospěla k závěru, že je žalobce od 5. 6. 2020 invalidním ve třetím stupni, neboť jeho pracovní schopnost poklesla o 70 %. Rozvedla, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles jeho pracovní schopnosti je gonartrosa vpravo (artróza pravého kolenního kloubu) *dekompenzovaná po úrazu* (při kterém došlo k pohmoždění kolenního kloubu), resp. stav po totální endoprotéze kolene v listopadu 2019 (pro pokročilé degenerativní změny přes neúspěch konzervativní léčby) a opakované artroskopii v roce 2018, červnu a srpnu 2019 (parciální menisektomie neboli odstranění části menisku a její revize), s tím, že

přetrvává stav po přetržení předního zkříženého vazů staršího data, což hodnotila jako těžké funkční postižení podle položky 8c oddílu B kapitoly XV přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Posudková lékařka OSSZ u žalobce dále konstatovala přetrvávající bolesti, pocit nestability s oslabením svalové síly a onemocnění chrupavky a česky (s tím, že je naplánován výkon na srpen 2020); zdravotní stav žalobce proto posoudila jako nestabilizovaný s předpokladem další několikaměsíční léčby a rehabilitace – dobu platnosti posudku stanovila do 30. 6. 2021.

9. Žalovaná prvostupňovým rozhodnutím navzdory závěrům posudkové lékařky OSSZ žádost žalobce o přiznání invalidního důchodu zamítla, a to s odůvodněním, že nebyly splněny veškeré podmínky podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění – žalobce nezískal potřebnou dobu pojištění. Splněním podmínek podle § 38 písm. b) zákona o důchodovém pojištění se výslovně nezabývala. Žalobce toto rozhodnutí napadl včas námitkami, v nichž zejména argumentoval tím, že je invalidním následkem pracovního úrazu; žádné doklady o pracovním úrazu však nedoložil.
10. V námitkovém řízení posudková lékařka žalované zpracovala posudek ze dne 29. 9. 2020 nově i s přihlédnutím k předloženému záznamu o úrazu ze dne 7. 3. 2019. Dospěla přitom k týmž závěrům jako posudková lékařka OSSZ, pokud jde o rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce, den vzniku invalidity i dobu platnosti posudku.
11. Dne 19. 10. 2020, kdy již žalovaná měla k dispozici podklady od zaměstnavatele vztahující se k úrazu žalobce, provedla posudková lékařka žalované opravu posudku ze dne 29. 9. 2020. Aniž by změnila své posudkové závěry, doplnila, že byl žalobce od 6. 4. 2018 do 8. 6. 2018 v pracovní neschopnosti pro vymknutí, podvrtnutí a natažení kloubu a vazů pravého kolena, protože byla provedena parciální menisektomie. Průběh operačního řešení i léčby označila za bezproblémový (v trvání toliko dva měsíce, ačkoli optimálně by pracovní neschopnost měla trvat 4 až 5 měsíců). Konstatovala, že žalobce v červenci 2018 uváděl, že je již bez obtíží, nemá bolesti a dobře chodí; patrně i proto již nebyl vyšetřen ortopedem. V té návaznosti posudková lékařka žalované uvedla, že by se tehdy teoreticky dalo hodnotit jeho postižení mírou poklesu pracovní schopnosti o 10 až 15 %. Dále byl žalobce v roce 2018 neschopný práce také pro bolesti zad a nemoc dýchacích cest. Pokračovala, že dne 7. 3. 2019 došlo k pohmoždění žalobcova pravého kolene s vystavením pracovní neschopnosti od 8. 3. 2019 – za den vzniku invalidity nicméně nelze považovat datum úrazu z důvodu následné léčby žalobce s předpokladem obnovení jeho pracovní schopnosti. Toto očekávání však nebylo splněno, neboť ortopedické nálezy žalobci neumožnily vrátit se k pracovní činnosti. Pro přetrvávající obtíže byla indikována implantace totální endoprotézy kolene (listopad 2019), jejíž revize proběhla v září 2020. Posudková lékařka žalované zdůraznila, že není v její kompetenci hodnotit, zda se jednalo o pracovní úraz, nebo nikoli. Nelze (ale) vznik invalidity hodnotit v souvislosti s tímto úrazem, neboť již v minulosti bylo pravé koleno postiženo. Uzavřela proto, že *samotný* úraz žalobce ze dne 7. 3. 2019 nebyl *jedinou* příčinou finálního postižení jeho pravého kolenního kloubu.
12. Na základě tohoto posudku a doložených podkladů od zaměstnavatele (zjištění z nich již soud popsal pod bodem 7 tohoto odůvodnění; žalovaná v napadeném rozhodnutí uvedla jen jejich výčet) žalovaná napadeným rozhodnutím námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Stran posouzení invalidity žalobce jako následku úrazu ze dne 7. 3. 2019 se žalovaná zcela opřela o závěry posudkové lékařky žalované (viz

shora) s konstatováním, že v kompetenci této lékařky však není rozhodovat o tom, zda se jednalo o úraz pracovní – to náleží pracovníku zabývajícímu se pracovněprávními předpisy. Žalovaná pak uzavřela, že *příčiny vzniku invalidity* žalobce mají souvislost s postižením jeho pravého kolene v období *před úrazem* dne 7. 3. 2019, a proto žalobce nesplňuje podmínku vzniku invalidity následkem pracovního úrazu. Nadto žalobce v rozhodném období nezískal potřebnou dobu pojištění, tudíž nesplňuje ani jinou z podmínek vzniku nároku na invalidní důchod.

13. Soud pak přihlédl též k posudku posudkové lékařky OSSZ ze dne 10. 1. 2021, neboť se jedná o listinu hodnotící rozhodný stav v době před vydáním napadeného rozhodnutí, byť sám byl vydán až později, a žalovaná ho tak v době vydání napadeného rozhodnutí neměla (resp. ani nemohla mít) k dispozici. Rovněž posudková lékařka OSSZ v rámci mimořádné kontroly invalidity žalobce konstatovala, že nejde o vznik invalidity v souvislosti s úrazem ze dne 7. 3. 2019, neboť samotný úraz nebyl příčinou finálního postižení žalobceva pravého kolenního kloubu s tím, že se úraz „*pouze spolupodílel na rychlejším rozvoji chondropatie*“ (neboli poškození chrupavky kloubu). Zopakovala, že již v minulosti bylo pravé koleno postiženo (těžká chondropatie, tzv. běžecké koleno a stav po artroskopii), přičemž v tomto terénu došlo k dalšímu poškození a *následné* rychlejší progresi degenerativních změn chrupavky.
14. Podle § 38 zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se
 - a) invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku, nebo
 - b) invalidním *následkem pracovního úrazu*.
15. Soud pokládá za příhodné nejprve uvést, že v projednávaném případě není sporné, že žalobce ke dni vydání napadeného (prvostupňového) rozhodnutí nedosáhl věku 65 let, jakož ani to, že se stal invalidním. Žalobce přitom v žalobě nebrojí (ani) proti tomu, že nezískal potřebnou dobu pojištění.
16. Těžiště sporu v této věci tkví pouze v tom, zda byl úraz žalobce ze dne 7. 3. 2019 úrazem pracovním a zda se žalobce stal invalidním právě následkem tohoto pracovního úrazu. Toliko za situace, kdy by byly obě odpovědi kladné, by totiž bylo možné uzavřít, že měl být žalobci k jeho žádosti přiznán invalidní důchod podle § 38 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.
17. Pokud jde o dílčí otázku, zda byl úraz žalobce ze dne 7. 3. 2019 úrazem pracovním, uvádí soud následující:
18. Podle § 25 odst. 1 věty první zákona o důchodovém pojištění se pro účely tohoto zákona *pracovním úrazem* rozumí úraz, který utrpěl pojištěnec při činnosti zakládající účast na pojištění a který se za pracovní nebo služební považuje podle pracovněprávních předpisů, předpisů o úrazovém pojištění zaměstnanců nebo předpisů upravujících služební poměry platných v době vzniku invalidity následkem tohoto úrazu.
19. Ačkoli žalovaná v napadeném rozhodnutí toto ustanovení citovala rovněž, přímo se právní otázkou, zda úraz žalobce ze dne 7. 3. 2019 představoval úraz pracovní, sama nezabývala. Byť neuvedla výslovně, že tento úraz byl (event. nebyl) úrazem pracovním, lze z kontextu odůvodnění napadeného rozhodnutí dovodit, že jej za pracovní považovala – zejména je

možné poukázat na to, že uvedla, že jí byly doloženy podklady k *pracovnímu* úrazu žalobce od jeho (bývalého) zaměstnavatele, z nichž konkrétně označila např. hlášení *pracovního* úrazu či záznam z *knihy úrazů u zaměstnavatele*. Stejně tak o tom svědčí ten fakt, že žalovaná přistoupila k posouzení, zda byla dána příčinná souvislost mezi úrazem ze dne 7. 3. 2019 a vznikem invalidity žalobce – nepokládala-li by úraz za pracovní, byla by totiž tato následná úvaha zcela zbytná (není přitom ani označena jen jako další, doplňující důvod znemožňující vyhovění žádosti). Ani posudková lékařka žalované explicitně neuvedla, zda se jednalo (či naopak nejednalo) o pracovní úraz – potud tedy soud nemůže dát za pravdu žalobci, který tvrdil, že dospěla k závěru, že se o pracovní úraz nejednalo; nicméně i ona přikročila k (požadovanému) hodnocení, zda byl úraz žalobce ze dne 7. 3. 2019 příčinou vzniku jeho invalidity.

20. Nejen na základě shora uvedeného, nýbrž i se znalostí obsahu správního spisu, ze kterého zejména vyplývá, že byl žalobce dne 7. 3. 2019 zaměstnán u zaměstnavatele – uvedený den je mezi dobami pojištění jako zaměstnání, a že k úrazu došlo v souvislosti s pracovní činností žalobce, která zakládala žalobcovu účast na pojištění podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, soud přisvědčuje žalobci v tom, že jeho úraz ze dne 7. 3. 2019 byl úrazem pracovním, resp. není zde nic, co by zpochybňovalo pravdivost listin vyžádaných od zaměstnavatele žalobce, které o takové povaze úrazu svědčí.
21. Jen pro úplnost přitom soud dodává, že žalovaná byla povinna si tuto otázku vyhodnotit, neboť se jednalo v návaznosti na § 38 písm. b) zákona o důchodovém pojištění o rozhodnou skutečnost, na níž závisel výrok napadeného rozhodnutí; to, že přitom musela aplikovat (v tomto případě) pracovněprávní předpisy, nemůže být žádnou překážkou. Pokud by o dané otázce v mezidobí již rozhodl jiný orgán veřejné moci (v tomto případě soud v pracovněprávním sporu), nepochybně by se o takové rozhodnutí mohla opřít, ovšem protože se jedná o otázku, o níž je žalovaná příslušná (pro účely posouzení nároku ze systému důchodového pojištění) rozhodnout, nemohla by např. žalobce vyzvat k zahájení pracovněprávního sporu ve smyslu § 57 odst. 1 písm. b) správního řádu.
22. Zbývá tak ještě zodpovědět, zda se žalobce stal invalidním právě následkem tohoto pracovního úrazu.
23. Žalovaná v této souvislosti do napadeného rozhodnutí (doslova) převzala hodnocení posudkové lékařky žalované, že: *„nelze hodnotit vznik invalidity v souvislosti s úrazem ze dne 7. 3. 2019, neboť již v minulosti bylo jeho pravé koleno postiženo a v tomto terénu potom došlo k dalšímu jeho postižení, jak ostatně i uvádí ošetřující ortoped. Samotný úraz ze dne 7. 3. 2019 tak nebyl jedinou příčinou finálního postižení pravého kloubu.“* Sama žalovaná (nadto) toliko shrnula, že: *„[p]říčiny vzniku invalidity účastníka řízení mají souvislost s postižením jeho pravého kolene v období před jeho úrazem ze dne 7. 3. 2019.“*
24. Žalobce v žalobě naopak namítal, že pracovní úraz byl zásadní a podstatnou příčinou vzniku jeho invalidity – domnívá se, že kdyby bývalo k úrazu nedošlo, mohl by i nadále jako práceschopný vykonávat své předchozí zaměstnání.
25. Jakkoli se žalovaná zabývala tím, zda se žalobce stal invalidním následkem úrazu, spokojila se toliko s konstatováním posudkové lékařky žalované, že *„samotný úraz nebyl jedinou příčinou žalobcova postižení, jež je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles jeho pracovní schopnosti.“* Toto konstatování převzala a právně tuto situaci implicitně vyhodnotila jako stav chybějící příčinné souvislosti mezi pracovním úrazem a invaliditou žalobce. Tím však

zkratkovitě odhlédla od toho, že citované konstatování posudkové lékařky v sobě zároveň zahrnuje závěr, že rovněž úraz byl jednou z dílčích příčin žalobcova poškození. Zda a za jakých podmínek přitom lze (čemuž odpovídá stanovisko žalobce) či nelze (stanovisko žalované) z takové dílčí příčiny dovozovat existenci příčinné souvislosti mezi pracovním úrazem a vznikem invalidity, představuje právní hodnocení, jež je plně odpovědností žalované a jež taktéž v plném rozsahu přezkoumává a vykládá soud, na rozdíl od otázky, zda taková okolnost nastala a zda s invaliditou souvisí, což je otázkou skutkovou, a nadto odbornou, již přísluší zodpovědět především posudkovému lékaři.

26. V tomto směru lze odkázat na ustálenou judikaturu v oblasti odpovědnosti za škodu, rekapitulovanou např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 2999/2018, podle níž: *„jestliže se v řízení o náhradu škody zjišťuje, zda protiprávní úkon škůdce, případně právem kvalifikovaná okolnost, a vzniklá škoda na straně poškozeného jsou ve vzájemném poměru příčiny a následku, je otázka existence příčinné souvislosti otázkou skutkovou (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 300/2001, uveřejněný v Souboru rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu – dále jen „Soubor“ – pod C 1025, nebo rozsudek ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 25 Cdo 915/2005, Soubor C 5077) a nepodléhá tak dovolacímu přezkumu (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Právní posouzení příčinné souvislosti pak spočívá ve stanovení, mezi jakými skutkovými okolnostmi má být její existence zjišťována, případně zda a jaké okolnosti jsou či naopak nejsou způsobilé tento vztah vyloučit (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 25 Cdo 3334/2006, Soubor C 5514).*

O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku, tudíž je-li doloženo, že nebýt protiprávního úkonu, ke škodě by nedošlo (conditio sine qua non). Odpovědnost však nelze neomezeně činit závislou na kauzalitě, neboť by to mohlo vést k zákonu neodpovídajícímu a ve společenských poměrech neúnosnému ukládání povinnosti nahradit škodu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2017, sp. zn. 25 Cdo 3285/2015).

Je-li příčin, které z časového hlediska působí následně (jde o tzv. řetězec postupně nastupujících příčin a následků), více, musí být jejich vztah ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3585/2007, Soubor C 8673). Právně relevantními příčinami tedy nemohou být kterékoli faktické příčiny, nýbrž je třeba vyčlenit (izolovat) jen ty příčiny, s nimiž právo spojuje vznik odpovědnosti (tzv. umělá izolace jevů), které jsou pro způsobení následku významné (tzv. gradace příčinné souvislosti) a které podle obvyklého chodu věcí i podle obecné zkušenosti mají zpravidla (typicky) za následek způsobení určité škody (tzv. adekvátní příčinná souvislost). Příčinná souvislost jako jeden z nezbytných předpokladů odpovědnosti za škodu je tedy dána tehdy, je-li škoda podle obvyklého (přirozeného) chodu věcí i obecné zkušenosti adekvátním následkem protiprávního úkonu či škodní události. Základním kritériem, ze kterého vychází teorie adekvátnosti, je objektivní předvídatelnost škodního následku (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05, uveřejněný pod č. 177/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nebo v literatuře Knappová, M., Švestka, J. a kol.: Občanské právo hmotné, svazek II, 3. vydání, Praha, ASPI, 2002, s. 459, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1222/2012). Při úvaze o předvídatelnosti vzniku škody jde vždy o posouzení skutečností, jež jsou v době protiprávního jednání či škodní události do jisté míry potenciální (srov. již citovaný rozsudek sp. zn. 25 Cdo 3285/2015).

(...) Případná není ani námitka dovolatelky, že teorii adekvátní příčinné souvislosti lze aplikovat pouze v případech subjektivní odpovědnosti za škodu (...) i teorie adekvátní příčinné souvislosti, jak již bylo uvedeno výše, vychází z kritéria objektivní předvídatelnosti škodního následku z hlediska optimálního (hypotetického) pozorovatele, tedy obvyklého (přirozeného) chodu věcí i obecné zkušenosti, nikoliv z hlediska subjektivní předvídatelnosti konkrétního škůdce a jeho subjektivních zkušeností, poznatků a možností.“

27. Stejně tak lze poukázat na ustálenou judikaturu trestněprávní, tak ji připomíná právní doktrína (viz Novotný, O. a kol. Trestní právo hmotné – I. Obecná část. Praha: Aspi Publishing, 2003, str. 125): „**Určitá činnost, okolnost apod. neztrácí povahu příčiny jen proto, že kromě ní vedly k následku i jiné činnosti, okolnosti apod.** Příčinná souvislost je dána i tehdy, jestliže vedle příčiny, která způsobila následek, působila i další, jiná příčina, přičemž je nerozhodné, jestli každá z těchto příčin byla jinak způsobila přivodit smrt sama o sobě nebo mohla tento následek přivodit jen ve vzájemném spolupůsobení s druhou příčinou (srov. č. 47/70, 41/93 Sb. rozh. tr.). Smrt poškozeného (§224) je v příčinné souvislosti s jednáním pachatele i tehdy, jestliže nastala v důsledku slehání krevního oběhu, ke kterému došlo zčásti následkem úrazu zaviněného pachatelem, zčásti na podkladě povšechného kornatění tepen u staršího člověka (srov. č. 21/81 Sb. rozh. tr.). Kdyby však následek významný z hlediska trestního práva způsobila jiná příčina, která by zcela nahradila jednání pachatele a působila by jako výlučná příčina místo jednání pachatele, potom by nebyla splněna podmínka příčinné souvislosti mezi jednáním pachatele a následkem. Příčinnou souvislost mezi jednáním pachatele a vzniklým následkem přitom nelze omezovat jen na následky obvyklé, běžné. Tak např. při léčení zranění poškozeného, které bylo způsobeno pachatelem, dojde ke komplikacím, které mají za následek prodloužení doby léčení (srov. č. 39/80 Sb. rozh. tr.).“ K tomu je třeba ovšem doplnit, že pojetí příčinné souvislosti v trestním právu je poněkud přísnější, protože závěr o její existenci je vždy ještě korigován požadavkem zavinění pachatele. U občanskoprávní odpovědnosti, kde v řadě případů zavinění není vyžadováno, je tento korektiv nahrazován právě již zmiňovanou teorií adekvátní příčinné souvislosti, jež otázku předvídatelnosti následku integruje přímo do posouzení kauzality.
28. Shora uvedené závěry, a zejména pak teorii adekvátní příčinné souvislosti, je třeba obdobně použít i při právním hodnocení příčinné souvislosti mezi pracovním úrazem a vznikem invalidity. Vznik nároku invalidního pojištění na invalidní důchod v návaznosti na pracovní úraz bez ohledu na rozsah získaných pojistných dob je objektivním následkem, a je tak jakýmsi ekvivalentem objektivní odpovědnosti, u něž se uplatní prakticky totožná pravidla posuzování příčinné souvislosti. Jen v rámci tzv. umělé izolace jevů nevchází do hodnocení příčiny spočívající v porušení právní povinnosti, nýbrž (pracovní) úrazy, popř. dle § 25 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění nemoci z povolání, a následkem, k němuž je posuzován vztah příčinné souvislosti, není vznik škody, nýbrž vznik invalidity. I v těchto poměrech je namístě užít teorii adekvátní příčinné souvislosti, jelikož v právní úpravě nejsou patrné žádné indicie, že by zákonodárce hodlal v tomto případě konstruovat vztah příčinné souvislosti volněji, nebo naopak striktněji, než v oblasti objektivní odpovědnosti bez zavinění (důvodová zpráva o této alternativní podmínce nároku na invalidní důchod zcela mlčí). Lze tak analogicky konstatovat, že racionální zákonodárce jakožto jakýsi objektivní pozorovatel mohl mít při konstrukci dané podmínky na mysli jen takové případy invalidity, jež mohou být v rámci obvyklého (přirozeného) chodu věcí i obecné zkušenosti vyvolány pracovním úrazem.

29. Na rozdíl od škody, jež často vzniká již v okamžiku porušení právní povinnosti a její pozdější vznik je méně obvyklý, ale s ohledem na právní konstrukci pojmu invalidity v § 39 odst. 1 ve spojení s § 26 zákona o důchodovém pojištění (nepříznivý zdravotní stav trvající déle než jeden rok) tento následek zpravidla nastává až s podstatným časovým zpožděním po samotném pracovním úrazu (nejde-li o zdravotní stav, u něž je jeho dlouhodobost patrná již v době krátce po úrazu). Teprve se zpožděním je tedy obvykle možné říci, že se jedná o invaliditu, a nadto je obtížné rozlišit období, kdy se obtíže pojištěnce projevují jen jako doprovod akutní léčby úrazu a nemají očekávaný dlouhodobý ráz, a období, v němž už nemůže jít o akutní projev úrazu, ale o přetrvávající léčbou neodstranitelný (nebo jen v dlouhodobém horizontu) nepříznivý zdravotní stav. Tato odlišnost však nemá dopad na kritéria zvažovaná při posouzení příčinné souvislosti; projevuje se jen ve skutkovém posouzení, při němž je třeba brát v úvahu to, že přijatý závěr o pozdějším datu vzniku invalidity, které je mnohdy stanoveno až v souvislosti s datem zániku nároku na dávky nemocenského pojištění a navazující prohlídkou posudkovým lékařem v řízení o žádosti o přiznání invalidního důchodu, nijak zásadně nezpochybňuje možnost, že by invalidita mohla být následkem pracovního úrazu nastalého před více než jedním rokem.
30. Ze shora uvedeného tak vyplývá, že zjištění, že samotný pracovní úraz nebyl jedinou příčinou žalobcova dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, resp. že invalidita žalobce souvisí s postižením jeho pravého kolene v období před pracovním úrazem, (str. 4 napadeného rozhodnutí) v žádném případě nevylučuje závěr, že žalobcova invalidita je (také) následkem pracovního úrazu. Naopak učiněné skutkové zjištění, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýraznějším dopadem na pokles jeho pracovní schopnosti je stav spojený s úrazem pravého kolene, a to v terénu jeho poškození již z minulosti (str. 3 a 4 napadeného rozhodnutí), ukazuje, že aplikace ustanovení § 38 písm. b) zákona o důchodovém pojištění přichází do úvahy. Lékařský posudek, který je základem napadeného rozhodnutí, přitom takto učiněnými skutkovými závěry vylučuje, že by se zdravotní postižení žalobce vyvinulo zcela nezávisle na prodělaném pracovním úraze.
31. Měla-li žalovaná za to, že je nutné hledat příčiny vzniku invalidity žalobce též v období před jeho úrazem, bylo nezbytné, aby současně zvážila a rozvedla, které konkrétní příčiny a jakou měrou se na způsobení následku (invalidity) podílely. Rozhodně na takové hodnocení nelze zcela rezignovat – v posuzované věci je tato potřeba o to větší, vyplývá-li z posudků zároveň, že žalobce sice pravý kolenní kloub již z minulosti postižený měl (to ostatně ani žalobce nepopírá), nicméně jeho léčba tehdy byla úspěšná. Uvedla-li totiž posudková lékařka žalované, že po pracovní neschopnosti žalobce v období dubna až června 2018 by teoreticky bylo možné zpětně hodnotit jeho postižení mírou poklesu pracovní schopnosti v rozmezí toliko 10 až 15 %, dává soud skutečně za pravdu žalobci, že zde absentuje zdůvodnění závěru, proč tedy nelze hodnotit invaliditu jako vyvolanou následným pracovním úrazem dne 7. 3. 2019, jestliže současně posudková lékařka žalované shledala, že nyní je žalobce (byť až od 5. 6. 2020) invalidní pro invaliditu třetího stupně s poklesem pracovní schopnosti již o 70 %.
32. V otázce posouzení příčinné souvislosti je tak napadené rozhodnutí nezákonné, resp. neúplné, neboť pokud chtěla žalovaná dospět k závěru, že pracovní úraz žalobce nebyl adekvátní příčinou vzniku invalidity, musela by tento závěr přesvědčivě podepřít (v návaznosti na odpovídající posudkové hodnocení) vysvětlením, proč již na základě

prvotního poškození kolene z dubna 2018, popř. dlouhodobě se rozvíjejícího postižení kolene by se stal žalobce v roce 2020 invalidním, aniž by takový stav byl vyvolán, resp. významněji uspišen pracovním úrazem ze dne 7. 3. 2019. Z § 38 písm. b) zákona o důchodovém pojištění neplyne (a s ohledem na obvykle komplexní povahu příčin zdravotních postižení si to ani dost dobře nelze představit), že by pracovní úraz musel být jedinou nebo zcela převažující příčinou invalidity. Co do závažnosti přitom podle soudu postačí, i pokud by tento pracovní úraz přispěl k podstatnějšímu uspišení (v řádu let, nikoliv měsíců) rozvoje doposud spíše vskrytu se rozvíjejícího degenerativního onemocnění tak, že po prodělaném úrazu již nedochází k dosažení dočasně stabilizovaného stavu, při němž by zdravotní stav neodůvodňoval závěr ani o prvním stupni invalidity, aby již bylo možné hovořit o existenci příčinné souvislosti. Samotná predispozice žalobce k chronickému onemocnění daného typu přitom nemůže zpochybnit takovou příčinnou souvislost. Souvislost by byla dána např. i tehdy, byla-li by invalidita důsledkem (v praxi se vyskytující, očekávatelné) komplikace léčby vyvolané pracovním úrazem.

33. Sdělení (v dané situaci nezbytného) právního hodnocení příčinné souvislosti z hledisek gradace a adekvátnosti v napadeném rozhodnutí zcela chybí a žalovaná na podkladě zjištění, že pracovní úraz byl jednou z více příčin vzniku invalidity, bez dalšího přijala, resp. akceptovala právní závěr, že žalobce není invalidní následkem pracovního úrazu. Takové rozhodnutí v soudním přezkumu nemohlo obstát, aniž by bylo potřebné za účelem prověření skutkových okolností případu nařizovat zpracování lékařského posudku.
34. Pro tuto vadu tak nezbylo soudu než napadené rozhodnutí zrušit (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaná vázána právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Žalovaná bude povinna, patrně i na základě doplnění posudku posudkového lékaře o právně rozhodné otázky, znovu zhodnotit relevanci pracovního úrazu jako (patrně) jedné z dílčích příčin následku v podobě vzniku invalidity.
35. V novém rozhodnutí by se žalovaná měla vypořádat též s argumentací žalobce uplatněnou v podání ze dne 4. 11. 2020. Žalobce sice nedoložil, že by podání žalované skutečně doručil, a toto podání součástí předloženého správního spisu není, takže nelze s jistotou říci, že je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů i z důvodu nevypořádání relevantních argumentů v něm obsažených, soud nicméně kopii tohoto podání předloženého se žalobou za tímto účelem založil do správního spisu před jeho vrácením žalované. Na tyto argumenty je třeba reagovat už jen proto, že se vztahují k nedostatkům, na něž narazil i soud.
36. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Žalobci, který byl sice ve věci úspěšný, přitom žádné náklady řízení nevznikly, a proto ani jemu nemohla být přiznána jejich náhrada.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den

lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 16. března 2021

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce